ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr. A420256418
Lietas arhīva Nr. AA43-0774-19/4
ECLI:LV:ADAT:2019:0919.A420256418.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2019.gada 19.septembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Roze Paegle,
tiesneses Irina Kaļiņina un Margarita Osmane

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc SIA "Private Tobacco Latvia" pieteikuma par Valsts ieņēmumu dienesta 2018.gada 23.jūlija lēmuma Nr.30.1-22.11/3278 atcelšanu, sakarā ar SIA "Private Tobacco Latvia" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 4.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) Akcīzes preču aprites daļas vadītājas 2018.gada 6.jūnija lēmumu Nr.10.10-8/1538 tika anulēta pieteicējas SIA "Private Tobacco Latvia" licence akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai (noliktavas akcīzes identifikācijas Nr.LV10302800017).

Minēto lēmumu pieteicēja apstrīdēja.

[2] VID ģenerāldirektora p.i. ar 2018.gada 23.jūliija lēmumu Nr.30.1-22.11/3278 (turpmāk – Lēmums) atzina par tiesisku apstrīdēto VID Akcīzes preču aprites daļas vadītājas 2018.gada 6.jūnija lēmumu Nr.10.10-8/1538.

Augstāka iestāde Lēmuma pamatojumā ir norādījusi turpmāk minētos apsvērumus.

[2.1] 2013.gada 11.decembrī SIA "Private Tobacco Latvia" tika izsniegta speciālā atļauja (licence) akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai (noliktavas turētāja akcīzes identifikācijas numurs LV10302800006, noliktavas akcīzes identifikācijas numurs LV10302800017, akcīzes preces veids – tabakas izstrādājumi (T200, T300, T400, T500)), atļaujot noliktavā tabakas izstrādājumu ražošanu, pārstrādi, apstrādi, fasēšanu un marķēšanu.

[2.2] 2018.gada 16.maijā VID Nodokļu kontroles pārvaldes Tirdzniecības un akcīzes kontroles daļas Trešās nodaļas amatpersonas sadarbībā ar Valsts policijas darbiniekiem veica pārbaudi pieteicējas akcīzes preču noliktavā – tabakas izstrādājumu ražotnē Rēznas ielā 12, Rēzeknē.

Pārbaudes laikā pieteicējas valdes loceklim tika pieprasīts uzrādīt akcīzes preču noliktavas teritorijā un telpās uzstādīto novērošanas kameru ierakstus par iepriekšējiem trim mēnešiem.

Pieprasītos novērošanas kameru ierakstus pieteicējas valdes loceklis uzrādīt nevarēja. Novērošanas kameru ieraksti bija pieejami par laika periodu tikai sākot no 2018.gada 16.maija plkst.00:18.

Tādējādi, nevarot uzrādīt akcīzes preču noliktavas teritorijā un telpās uzstādīto novērošanas kameru ierakstus par iepriekšējiem trim mēnešiem, pieteicēja nav ievērojusi Ministru kabineta 2005.gada 30.augusta noteikumu Nr.662 "Akcīzes preču aprites kārtība" (turpmāk – Noteikumi Nr.662) $99.^4$ punktā noteiktās prasības, ka noliktavas turētājs šo noteikumu $99.^2$ un $99.^3$ punktā minētajos gadījumos nodrošina novērošanas kameru informācijas saglabāšanu par iepriekšējiem trim mēnešiem. Pēc VID pieprasījuma noliktavas turētājs nodrošina pieejamību novērošanas kameru ierakstiem.

[2.3] Pieteicēja argumentē, ka bija iestājušies nepārvaramas varas apstākļi, proti, elektrības padeves pārtraukuma dēļ ticis bojāts cietais disks ar videonovērošanas ierakstiem.

VID pieteicējas argumentu vērtēja kritiski, jo elektroapgādes pārtraukums ir uzskatāms par paredzamu apstākli. Turklāt ir iespējams nodrošināt, piemēram, rezerves pieslēgumu, neatkarīgu barošanas avotu, atsevišķu barošanas bloku iekārtai vai ģeneratoru, kas nodrošina elektroenerģiju situācijās, kad notiek elektrotīkla plānots vai neplānots atslēgums, un tamlīdzīgi.

Līdz ar to elektrības padeves pārtraukums nevar tikt atzīts par nepārvaramas varas apstākli, kas varētu attaisnot normatīvajos aktos noteiktā pienākuma nepildīšanu.

[2.4] Videoieraksts ticis atjaunots jau 2018.gada 11.maijā (pieņemot, ka videoieraksts atjaunots pēc pusnakts). Tādējādi neapstiprinās pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumā ietvertais apgalvojums, ka tas ticis atjaunots tikai 2018.gada 16.maijā. Videoieraksta pārtraukuma iemesls bija datora cietā diska bojājums. Pieteicējai bija pienākums nodrošināt, ka tiek saglabātas videoierakstu rezerves kopijas, ņemot vērā, ka ir jānodrošina videoieraksta nepārtrauktība. Visas darbības, kas saistītas ar akcīzes precēm, jāveic normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

[2.5] Pieteicēja nav aprīkojusi ar novērošanas kameru teritorijā esošo iebraukšanas un izbraukšanas vietu, no kuras iespējams iebraukt un izbraukt uz blakus esošo teritoriju (Rēznas ielā 14 un Rēznas ielā 16) ar kravas automašīnu.

Neaprīkojot minēto iebraukšanas un izbraukšanas vietu ar novērošanas kameru, pieteicēja ir pārkāpusi Noteikumu Nr.662 $99.^2$ punkta prasības.

Pieteicēja apgalvo, ka ir novērsusi pārkāpumus uzreiz pēc pārbaudes, jo ir izvietotas papildus videonovērošanas kameras, taču VID uzskatīja, ka minētais apstāklis nevar būt par pamatu, lai nepiemērotu sankciju par normatīvajos aktos noteikto pienākumu nepildīšanu.

VID noraidīja kā nepamatotus pieteicējas argumentus, ka teritorija tiek nomāta un ka pieteicēja nezināja par papildus iebraukšanas un izbraukšanas vietu. Neatkarīgi no tā, vai pieteicēja nomā teritoriju un tajā ietilpstošās ēkas vai ir to īpašniece, pieteicējai bija jāpārbauda teritorija un jāizpilda normatīvajos aktos noteiktās prasības. Nav nepieciešams konstatēt, vai papildus iebraukšanas un izbraukšanas vieta tika izmantota, jo ir pietiekami jau ar konstatējumu, ka pieteicēja, pretēji normatīvo aktu prasībām, nenodrošināja iebraukšanas un izbraukšanas vietas kontroli, veicot videonovērošanu.

[2.6] VID konstatēja, ka pieteicēja nav ievērojusi Noteikumu Nr.662 100.punktu, kas paredz pienākumu divas darbdienas pirms katra tabakas izstrādājumu ražošanas, apstrādes, pārstrādes vai fasēšanas procesa uzsākšanas elektroniski, izmantojot VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmu, informēt nodokļu administrāciju par darbības uzsākšanas datumu, laiku, vietu un paredzamo apjomu, Kombinētās nomenklatūras kodu un paredzamo darbības pabeigšanas datumu un laiku.

Pieteicēja nav izpildījusi arī Noteikumu Nr.662 103.punkta prasības, proti, ka, ražojot, sajaucot, apstrādājot, pārstrādājot vai fasējot akcīzes preces, sastāda aktu, nodrošinot minēto procesu izsekojamību.

Pārkāpums konstatēts, VID amatpersonām veicot teritorijas apskati un konstatējot, ka pie būves, kurā atrodas pieteicējas akcīzes preču noliktava – ražotne, uzstādīta kurtuve, kuras dūmvads savienots ar būves apkures katla dūmeni (skursteni). Kurtuve netiek izmantota būves apkurei un līdz ar to tās vienīgais iespējamais pielietojums ir degošu materiālu sadedzināšana. Kurtuvē tika konstatēti un izņemti nesadeguši folijas gabali ar cigarešu uzrakstiem "Austin".

Valsts policija 2018.gada 6.jūnija vēstulē Nr.20/2/2-19092 ir lūgusi izskatīt jautājumu par pieteicējas licences (apstiprināta akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai) anulēšanu, ņemot vērā konstatētos pārkāpumus.

[2.7] VID Akcīzes preču aprites daļas amatpersona ir pamatoti secinājusi, ka pieteicēja licencētā tabakas izstrādājumu ražotnē ražo nelegālus tabakas izstrādājumus (cigaretes).

VID nevērtē pieteicējas iebildumus par Valsts policijas amatpersonu darbībām, jo tas ir ārpus VID kompetences.

Viena no VID prioritātēm ir nelegālu akcīzes preču aprites apkarošana. Akcīzes preču aprite tiek strikti reglamentēta, tostarp ar Noteikumos Nr.662 noteiktajām prasībām. Izskatāmajā gadījumā pieteicēja ir pieļāvusi būtiskus pārkāpumus, tādēļ ir lietderīgi anulēt pieteicējai licenci apstiprināta akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai.

[3] Pieteikumā par Lēmuma atcelšanu ietverti šādi argumenti.

[3.1] Pieteicēja joprojām uzskata, ka elektroapgādes pārtraukums būtu jāatzīst par nepārvaramas varas apstākli. Savukārt iestāde izvirza pārmērīgas prasības, jo pieteicējas ieskatā normatīvie akti neuzliek pienākumu veikt pasākumus elektroapgādes drošības uzlabošanai. Videonovērošanas kameras un dators dažādu iemeslu dēļ var pārtraukt darboties, tāpēc būtu jāuzstāda arī rezerves dators un videonovērošanas kameras, lai jebkurā gadījumā izpildītu normatīvo aktu prasības.

[3.2] Nomāto teritoriju pieteicēja ir apsekojusi, taču pieteicēja nav tiesīga ierasties citas personas īpašumā. Pieteicējai nebija pamata uzskatīt, ka vārti varētu tikt izmantoti kā iebraukšanas un izbraukšanas vieta. Tiklīdz pieteicēja uzzināja, ka vārtus ir iespējams izmantot kā iebraukšanas un izbraukšanas vietu, tika nodrošināta videonovērošana.

[3.3] VID nepamatoti, bez pierādījumiem ir secinājis, ka pieteicējas licencētā tabakas izstrādājumu ražotnē Rēznas ielā 12 tiek ražoti nelegāli tabakas izstrādājumi. Nav atzīstams par pierādījumu tas, ka kurtuvē tika konstatēti un izņemti nesadeguši folijas gabali ar cigarešu uzrakstiem "Austin". VID atstājis bez ievērības pieteicējas argumentus, ka pieteicēja nav ierīkojusi un nav izmantojusi kurtuvi. Faktiski tā ir metāla muca, kas atrodas pie būves, kur var piekļūt arī citas personas.

[3.4] Pieteicēja uzskata, ka Lēmums nesatur pieteicējas pausto iebildumu vērtējumu. Nav izvērtēta licences anulēšanas nepieciešamība. VID nav apsvēris iespēju piemērot Noteikumu Nr.662 43.3.apakšpunktu. Līdz ar to Lēmumā nav ietverti lietderības apsvērumi.

[4] Rakstveida paskaidrojumā VID pieteikumu neatzīst, bet uztur Lēmumā norādīto pamatojumu.

[5] Administratīvā rajona tiesa ar 2019.gada 4.februāra spriedumu pieteikumu noraidīja, pamatojoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[5.1] Lietā ir strīds par to, vai VID pamatoti konstatēja, ka pieteicēja ir pārkāpusi Noteikumu Nr.662 normās noteiktās prasības, kā arī par to, vai pieteicējai ir pamatoti anulēta licence.

[5.2] Gadījumi, kādos VID var anulēt speciālo atļauju (licenci) darbībām ar akcīzes precēm, ir uzskaitīti Noteikumu Nr.662 49.punktā. Viens no šādiem gadījumiem paredz, ka komersantam izsniegto licenci anulē, ja netiek ievērota akcīzes preču aprites kārtība (49.11.apakšpunkts).

Akcīzes preču aprites kārtību reglamentē Noteikumi Nr.662, kā tas tieši noteikts šo noteikumu 1.punktā. Viena no akcīzes preču aprites kārtības prasībām ir noteikta Noteikumu Nr.662 $99.^2$ punktā, atbilstoši kuram apstiprināts noliktavas

turētājs, kas veic spirta vai tabakas izstrādājumu ražošanu, uzstāda novērošanas kameras, kuras darbojas nepārtraukti diennakts režīmā, nodrošinot noliktavas teritorijā iebraucošo un no tās izbraucošo automobiļu numuru skaidru saskatāmību, kā arī spirta vai tabakas izstrādājumu ražošanas procesa, minēto preču uzglabāšanas un izsniegšanas vietas pārskatāmību.

Vēl viena no akcīzes preču aprites kārtības prasībām ir noteikta Noteikumu Nr.662 $99.^4$ punktā, atbilstoši kuram apstiprināts noliktavas turētājs šo noteikumu $99.^2$ un $99.^3$ punktā minētajos gadījumos nodrošina novērošanas kameru informācijas saglabāšanu par iepriekšējiem trim mēnešiem. Pēc VID pieprasījuma apstiprināts noliktavas turētājs nodrošina pieejamību novērošanas kameru ierakstiem.

Noteikumu Nr.662 100.punkts satur akcīzes preču aprites kārtības prasību, cita starp nosakot, ka komersants divas darbdienas pirms katra tabakas izstrādājumu ražošanas, apstrādes, pārstrādes vai fasēšanas procesa uzsākšanas elektroniski, izmantojot VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmu, informē VID par darbības uzsākšanas datumu, laiku, vietu un paredzamo apjomu, Kombinētās nomenklatūras kodu un paredzamo darbības pabeigšanas datumu un laiku. Komersantiem, kuri ražo, apstrādā, pārstrādā vai fasē tabakas izstrādājumus, pirms katra tabakas izstrādājumu ražošanas, apstrādes, pārstrādes vai fasēšanas procesa uzsākšanas nav nepieciešams informēt VID, ja nepārtrauktais ražošanas process tiek apstādināts uz laiku, kas nav ilgāks par vienu darbdienu.

Savukārt Noteikumu Nr.662 103.punkts cita starp noteic, ka, ražojot, sajaucot, apstrādājot, pārstrādājot vai fasējot akcīzes preces noformē aktu, nodrošinot minēto procesu izsekojamību.

[5.3] Tiesa pārbaudīja Lēmuma pamatojumā norādītos apstākļus un secināja, ka Lēmums ir pamatots.

No lietas materiāliem tiesa konstatēja, ka 2018.gada 16.maijā VID Nodokļu kontroles pārvaldes Tirdzniecības un akcīzes kontroles daļas Trešās nodaļas amatpersonas sadarbībā ar Valsts policijas darbiniekiem veica pārbaudi pieteicējas akcīzes preču noliktavā – tabakas izstrādājumu ražotnē Rēznas ielā 12, Rēzeknē. Pārbaudes laikā pieteicējas valdes loceklim tika pieprasīts uzrādīt akcīzes preču noliktavas teritorijā un telpās uzstādīto novērošanas kameru ierakstus par iepriekšējiem trim mēnešiem, taču pieteicējas valdes loceklis tos uzrādīt nevarēja. Novērošanas kameru ieraksti bija pieejami par laika periodu tikai sākot no 2018.gada 16.maija plkst.00:18.

Pieteicēja minētos apstākļus neapstrīd, taču norāda, ka bija iestājušies nepārvaramas varas apstākļi – elektrības padeves pārtraukuma dēļ bojāts cietais disks ar videonovērošanas ierakstiem.

Tiesa konstatēja, ka akciju sabiedrības "Sadales tīkls" 2018.gada 24.maija vēstulē Nr.30VD00-17/2199 ir norādīts, ka 2018.gada 9.maijā objektā Rēznas ielā 8, Rēzeknē (pieteicējas biroja adrese, kur atradās dators) notika elektroenerģijas piegādes pārtraukums no plkst.18:47 līdz plkst.20:14.

Lietas materiālos atrodas SIA "LDMC" 2018.gada 10.maija akts par tehniska bojājuma novēršanu, no kura izriet, ka SIA "LDMC" tehniķis 2018.gada 10.maijā plkst.11:00 ieradās pieteicējas birojā Rēznas ielā 8, Rēzeknē un, konstatējot, ka datorā nenotiek videoieraksts, datoru aizveda turpmākai diagnostikai.

Savukārt no SIA "LDMC" 2018.gada 16.maija akta par tehniska bojājuma novēršanu izriet, ka plkst.23:10 dators atdots pieteicējai pēc remonta, cietais disks nomainīts, videoierakstīšana datorā atjaunota.

Tiesa secināja, ka pieteicējas rīcība nebija vērsta uz to, lai nodrošinātu nepārtrauktu videonovērošanu akcīzes preču noliktavā un nodrošinātu novērošanas kameru informācijas saglabāšanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Tiesa atzina, ka pieteicējas norādītais apstāklis – elektroapgādes pārtraukums, kā rezultātā, pēc apstrīdēšanas iesniegumā norādītā, tika bojāts cietais disks, nevar tikt uzskatīts par nepārvaramas varas apstākli. Ministru kabineta 2014.gada 21.janvāra noteikumu Nr.50 "Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi" 61.punkts paredz, ka lietotājs, kura elektroietaisēm nav pieļaujami elektroenerģijas piegādes pārtraukumi, sprieguma iekritumi un pārspriegumi, veic papildpasākumus nepieciešamā elektroapgādes drošuma sasniegšanai. Rezerves pieslēgumu, neatkarīgu barošanas avotu un spriegumu stabilizējošās ierīces, kā arī pārslēgšanas automātiku uzstāda un ierīko par lietotāja līdzekļiem.

Tiesa atzina, ka elektroapgādes pārtraukums ir uzskatāms par paredzamu apstākli, turklāt komersants var nodrošināt alternatīvas (piemēram, rezerves pieslēgumu, neatkarīgu barošanas avotu u.c.).

Tā kā normatīvie akti paredz obligātu prasību nodrošināt nepārtrauktu videoierakstu, kā arī pienākumu uzglabāt un uzrādīt pēc pilnvarotu amatpersonu pieprasījuma ierakstus par pēdējiem trim mēnešiem, tad, neuzrādot akcīzes preču noliktavas teritorijā un telpās uzstādīto novērošanas kameru ierakstus par iepriekšējiem trim mēnešiem, pieteicēja nav ievērojusi Noteikumu Nr.662 normās noteiktās prasības.

[5.4] Pārbaudē konstatēts, ka pieteicēja nenodrošināja teritorijā esošās iebraukšanas un izbraukšanas vietas (no kuras ir iespējams iebraukt un izbraukt uz blakus esošo teritoriju Rēznas ielā 14 un Rēznas ielā 16) videokontroli. Minētā iebraukšanas un izbraukšanas vieta nebija norādīta VID iesniegtajā teritorijas plānā speciālās atļaujas (licences) akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai saņemšanai.

Pieteicēja argumentē, ka tai nebija ne pienākuma, ne arī tiesību ierasties citas personas īpašumā, lai pārbaudītu, vai citai personai piederošā ēka ir caurbraucama, tāpēc arī nebija pamata uzskatīt, ka vārti varētu tikt izmantoti kā iebraukšanas un izbraukšanas vieta.

Tiesa minētos pieteicējas argumentus vērtēja kritiski, jo no lietā esošajām teritorijas fotogrāfijām ir nepārprotami redzami vārti, pa kuriem ir iespējama transportlīdzekļu pārvietošanās, pa tiem ir iespēja iebraukt un izbraukt pieteicējas akcīzes preču noliktavas teritorijā. Tiesa apšaubīja to, ka pieteicējai neradās interese par vārtiem. Pieteicēja varēja noskaidrot, kādam nolūkam vārti paredzēti, jo aiz tiem atrodas SIA "LDMC" teritorija, bet SIA "LDMC" ir datortehnikas remonta pakalpojumu sniedzēja pieteicējai.

Nenodrošinot minēto iebraukšanas un izbraukšanas vietu ar novērošanas kameru, pieteicēja ir pārkāpusi Noteikumu

Nr.662 99.^{2} punktā noteiktās prasības.

Pieteicēja iebilst, ka pārkāpums ticis novērsts uzreiz pēc VID 2018.gada 16.maija pārbaudes.

Tiesa norādīja, ka minētais apstāklis nevar būt par pamatu, lai nepiemērotu sankcijas par normatīvajos aktos noteikto pienākumu nepildīšanu.

[5.5] Pārbaudot lietā esošos pierādījumus, tiesa piekrita VID secinājumiem, ka izskatāmajā gadījumā pieteicēja ir pārkāpusi arī Noteikumu Nr.662 100. un 103.punktā noteiktās prasības.

Pārbaudē konstatēts, ka pie būves, kurā atrodas pieteicējas akcīzes preču noliktava – ražotne, ir uzstādīta kurtuve, kuras dūmvads savienots ar būves apkures katla dūmeni (skursteni), kurtuve netiek izmantota būves apkurei, vienīgais iespējamais kurtuves pielietojums ir degošu materiālu sadedzināšana. Kurtuvē tika konstatēti un izņemti nesadeguši folijas gabali ar cigarešu uzrakstiem "Austin". Valsts policijas 2018.gada 6.jūnija vēstulē Nr.20/2/2-19092 ietverts lūgums vērtēt jautājumu par pieteicējas licences (apstiprināta akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai) anulēšanu, ievērojot konstatētos pārkāpumus.

Tiesa izvērtēja lietā esošos materiālus un Valsts policijas nosūtītos pierādījumus un atzina par pamatotu secinājumu, ka pieteicēja licencētā tabakas izstrādājumu ražotnē ir ražojusi nelegālus tabakas izstrādājumus (cigaretes). Minēto apstiprina arī tas, ka pieteicēja nevarēja uzrādīt akcīzes preču noliktavas teritorijā un telpās uzstādīto novērošanas kameru ierakstus par iepriekšējiem trim mēnešiem pirms VID 2018.gada 16.maijā veiktās pārbaudes. Valsts policijas darbinieki 2018.gada maijā kriminālprocesa Nr.11331033418 ietvaros ir veikuši izmeklēšanas darbības Rēzeknē, Rēznas ielā 14 (SIA "LDMC" teritorija, kas atrodas blakus pieteicējas akcīzes preču noliktavai, uz kurieni arī bija uzbūvēti iepriekšminētie vārti), kur tika konstatēts un izņemts ievērojams daudzums cigarešu bez akcīzes nodokļa markām. Valsts policijas 2018.gada 6.jūnija vēstulē Nr.20/2/2-19092 ir norādīts arī tas, ka 2018.gada 24.maijā, veicot kratīšanu pieteicējas akcīzes preču noliktavas telpās, pieteicējas ražošanas iekārtās tika atrastas un izņemtas saražotas un mehāniski bojātas cigaretes, kā arī cigarešu iepakojumu daļas, kas ir identiskas tām, kuras tika izņemtas kriminālprocesa ietvaros 2018.gada 14.maijā SIA "LDMC" teritorijā.

[5.6] Ņemot vērā norādīto apstākļu kopumu, tiesa secināja, ka pieteicēja ir pārkāpusi Noteikumu Nr.622 99.^{2}, 99., 100. un 103.punkta prasības, kas dod pamatu piemērot Noteikumu Nr.622 49.11.apakšpunktu un anulēt speciālo atļauju (licenci) darbībām ar akcīzes precēm.

[5.7] Tiesa norādīja, ka Lēmums, ar kuru anulēta speciālā atļauja (licence) darbībām ar akcīzes precēm, netiek pamatots ar kriminālprocesu Nr.11331033418 vai tā ierosināšanas faktu, kā to kļūdaini uzskata pieteicēja.

Izskatāmajā gadījumā licence nav anulēta tāpēc, ka tika uzsākts kriminālprocess. Valsts policija, noskaidrojot apstākļus kriminālprocesa ietvaros, informēja par tiem VID Akcīzes preču aprites daļu. VID Akcīzes preču aprites daļa, izdodot sākotnējo administratīvo aktu, vērtēja arī kriminālprocesā iegūtos pierādījumus, tostarp Valsts policijas sniegtās ziņas. Šāda rīcība ir pieļaujama, jo administratīvo tiesu praksē ir konsekventi atzīts, ka kriminālprocesā iegūtos pierādījumus ir pieļaujami izmantot arī administratīvajā procesā, ja vien tie ir attiecināmi uz administratīvo procesu. Tās ir jebkuras ziņas, uz kuru pamata arī administratīvā tiesa var izdarīt secinājumu par kāda fakta esību vai neesību (*sk., piemēram, Senāta 2011.gada 30.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-369/2011 14.punktu*). Tāpēc VID pamatoti ņēma vērā kriminālprocesā Nr.11331033418 iegūtos pierādījumus un pamatoja ar tiem administratīvo aktu.

[5.8] Tiesa nepiekrita pieteicējas argumentam, ka VID, pieņemot Lēmumu, nav ievērojis samērīguma principu, jo Lēmumā, pieteicējas ieskatā, nav izvērtēta un pamatota licences anulēšanas nepieciešamība, atstājot bez ievērības to, ka varētu piemērot citu atbildības līdzekli.

Noteikumu Nr.662 49.punkts noteic VID tiesības (nevis pienākumu) anulēt speciālās atļaujas normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos. Līdz ar to VID bija jālemj par administratīvā akta izdošanas lietderību atbilstoši Administratīvā procesa likuma 65.panta otrajā daļā noteiktajam.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmās daļas 1.punktam nepieciešams noskaidrot Lēmuma nepieciešamību tiesiska mērķa sasniegšanai. Lai lemtu par nepieciešamību, vispirms ir jānoskaidro plānotā administratīvā akta mērķis un tā leģitimitāte. Administratīvā akta mērķis izriet no normatīvā akta kopumā vai konkrētās piemērojamās tiesību normas (*sk. Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Autoru kolektīvs Dr.iur.J.Briedes zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, 2013., 639.lpp.*).

No Noteikumu Nr.662 normām, kā arī no citiem akcīzes preču apriti reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem, piemēram, no likuma "Par akcīzes nodokli" izriet, ka akcīzes preču aprite Latvijas Republikā tiek īpaši uzraudzīta. Darbības ar akcīzes precēm ir atļautas vienīgi tad, ja attiecīgais komersants ir saņēmis atbilstošu speciālo atļauju. Speciālā atļauja ir nepieciešama arī tabakas izstrādājumu ražošanai. Komersants, saņemot speciālo atļauju šādu darbību veikšanai, cita starp uzņemas arī pienākumu nodrošināt akcīzes preču apriti reglamentējošo tiesību normu ievērošanu. Tas nozīmē, ka komersantam jānodrošina arī tas, ka brīvā apgrozībā nenonāk tādi tabakas izstrādājumi, kuriem nav izcelsmi apliecinošu dokumentu, lai tādā veidā netiktu apdraudēta ne vien personu veselība un dzīvība, bet arī valsts budžeta intereses. Tāpēc, ja komersants, kas nodarbojas ar tabakas izstrādājumu ražošanu, neievēro akcīzes preču apriti reglamentējošās tiesību normas, ir pamats lemt par nepieciešamību speciālās atļaujas anulēšanai, lai nepieļautu norādīto iespējamo valsts un visas sabiedrības apdraudējumu.

Ievērojot minēto, tiesa atzina par pamatotu VID viedokli, ka Lēmums par licences anulēšanu nodrošina tiesiska mērķa sasniegšanu, proti, nodrošināt akcīzes preču apriti reglamentējošo tiesību normu ievērošanu un nepieļaut tādas komersanta darbības ar akcīzes precēm, kas neatbilst šo jomu reglamentējošajām tiesību normām.

Tiesa secināja, ka VID ir ievērojis Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktās prasības.

Tāpat ir ievērotas arī Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmās daļas 2.punktu, jo Lēmums ir atzīstams par piemērotu konkrētā mērķa sasniegšanai. Proti, anulējot pieteicējai licenci sakarā ar pieteicējas pieļautajiem akcīzes preču aprites kārtības pārkāpumiem, tiek nodrošināta akcīzes preču aprites jomu reglamentējošo normatīvo aktu ievērošana, un tiek novērsta nezināmas izcelsmes tabakas izstrādājumu ražošana un nonākšana brīvā apgrozījumā. Ar Lēmumu tiek nodrošināts efektivitātes princips un cēloņsakarība – ja attiecīgo lēmumu pieņem, mērķis līdz ar to tiek sasniegts vai vismaz tiek veicināta mērķa sasniegšana (*sk. sal. Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Autoru kolektīvs Dr.iur. J.Briedes zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, 2013., 643.lpp.*).

Tiesa atzina, ka Lēmums ir arī vajadzīgs, jo iepriekš minēto mērķi nevar sasniegt ar pieteicējas tiesības vai tiesiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Tiesa nekonstatēja, ka normatīvajos aktos būtu paredzēta kāda cita alternatīva (izņemot licences anulēšanu) konkrētā mērķa sasniegšanai, ja komersants neievēro akcīzes preču aprites kārtību. Tādējādi Lēmums atbilst arī Administratīvā procesa likuma 66.panta otrās daļas (acīmredzami domāts – pirmās daļas) 3.punktam.

Tiesa piekrita VID argumentam, ka pārkāpumi, kas saistīti ar akcīzes preču apriti, ir vērtējami kā nozīmīgi valsts un visas sabiedrības interešu aizskārumi, jo, nonākot brīvā apgrozījumā nezināmas izcelsmes tabakas izstrādājumiem, tiek apdraudēta gan cilvēku veselība un dzīvība, gan arī valsts budžeta intereses (visas sabiedrības intereses). Līdz ar to tiesa uzskatīja, ka šajā gadījumā sabiedrības intereses ir vērtējamas augstāk par pieteicējas tiesību un tiesisko interešu ierobežojumu, proti, svarīgāka ir visas sabiedrības interese nodrošināt akcīzes preču apriti reglamentējošo normatīvo aktu ievērošanu, legālu tabakas izstrādājumu apriti, kā arī savlaicīgu un pilnā apmērā veiktu nodokļu iemaksu valsts budžetā. Tiesa atzina, ka VID, pieņemot Lēmumu, ir ievērojis arī Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmās daļas 4.punktā noteiktās prasības, jo pieteicējas tiesību ierobežojums konkrētajā gadījumā tiek attaisnots ar ievērojamu sabiedrības ieguvumu.

Tiesa secināja, ka Lēmums ir tiesisks un pamatots.

Atbilstoši tiesu praksē nostiprinātajām atziņām tiesai nav pienākuma detalizēti atrunāt spriedumā jebkuru argumentu. Tiesai ir atļauts izvērtēt tos argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (*sk. sal. Senāta 2004.gada 23.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-216/2004 8.punktu un 2006.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-54/2006 12.punktu*).

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 4.februāra spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, norādot tādus pašus apsvērumus kā pieteikumā, kā arī šādus iebildumus.

[6.1] Tiesa nepamatoti sašaurinājusi lietā izšķiramo jautājumu, jo lietā konstatētajos apstākļos licences anulēšana nebija vienīgais iespējamais risinājums. Tiesa nav izvērtējusi licences anulēšanas nepieciešamību un pamatojumu. Tiesa nav veikusi Lēmuma pamatojuma pārbaudi, nav izvērtējusi iestādes sniegto pamatojumu.

[6.2] Atsaucoties uz publikāciju interneta vietnē, pieteicēja norāda, ka VID, pieņemot Lēmumu, nav ievērojis vienlīdzības principu.

[6.3] Līdz 2018.gada 8.maijam videonovērošana tika nodrošināta. Videoieraksta pārtraukums bija īss, kā arī videonovērošana tika atjaunota pēc iespējas ātrāk.

[6.4] Pieteicēja uzskata, ka VID ir nepamatoti izvirzījis prasību nodrošināt videonovērošanu ikvienai vietai, kuru ir iespējams izmantot kā teritorijā iebraukšanas un no teritorijas izbraukšanas vietu. Pieteicējas ieskatā no normatīvajiem aktiem šāda prasība neizriet. Turklāt VID amatpersonām par vārtu esību esot bijis zināms jau sen (to apstiprina iepriekš noformētie pārbaudes akti), taču iepriekš netika celti iebildumi par to, ka videonovērošana netiek nodrošināta.

[6.5] Lietā nav pierādīts VID apgalvojums, ka pieteicējas nomātajā teritorijā tika ražoti nelegāli tabakas izstrādājumi. Šāds apgalvojums var tikt pamatots tikai ar eksperta slēdzienu. Pieteicējai nav zināms Valsts policijas 2018.gada 6.jūnija vēstules Nr.20/2/2-19092 saturs, līdz ar to pieteicējai nebija iespēja izteikt savu viedokli par to. Pieteicēja uzskata, ka būtu jāpieprasa papildus pierādījumi, kas iegūti kriminālprocesa ietvaros.

[7] Rakstveida paskaidrojumā VID apelācijas sūdzību neatzīst, uztur Lēmumā norādīto pamatojumu un piekrīt Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 4.februāra spriedumam. VID amatpersonu veiktajā pārbaudē konstatētie normatīvo aktu pārkāpumi ir pietiekams pamats Noteikumu Nr.662 49.11.apakšpunkta piemērošanai. Nepārtraukta videonovērošanas režīma nodrošināšana un ierakstu saglabāšana par iepriekšējiem trim mēnešiem ir atkarīga tikai un vienīgi no pieteicējas rīcības un darba organizācijas. VID uzskata, ka Administratīvā rajona tiesa ir veikusi pienācīgu pārsūdzētā administratīvā akta pamatojuma pārbaudi. VID nepiekrīt tam, ka Lēmuma pieņemšanā būtu pieļauts vienlīdzības principa pārkāpums, jo pieteicējas minētajā gadījumā bija atšķirīgi lietas faktiskie apstākļi.

Motīvu daļa

[8] Pieteicēja ir pieteikusi lūgumu par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā. Tiesa, izvērtējot procesa dalībnieka motivētu lūgumu, var noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Pārbaudot lietā esošos pierādījumus un pieteicējas lūgumu, apgabaltiesa atzīst, ka lūgums ir noraidāms, jo tas nav pienācīgi motivēts.

Atbilstoši tiesu praksē nostiprinātajām atziņām gadījumā, ja lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, lai izspriestu lietu rakstveida procesā, kā arī procesa dalībniekiem ir bijusi iespēja sniegt savus paskaidrojumus par lietas apstākļiem un

procesa dalībnieku atkārtota uzklausīšana nav nepieciešama, apgabaltiesa lietu var izskatīt rakstveida procesā neatkarīgi no procesa dalībnieku vēlmēm (*sk. sal. Senāta 2016.gada 13.oktobra lēmuma lietā Nr.SKA-989/2016 6.punktu un 2014.gada 6.februāra sprieduma lietā Nr.SKA 0034-14 6.punktu*), jo rakstveida procesā lietas dalībniekiem būtībā tiek nodrošināts tāds pats tiesību apjoms kā mutvārdu procesā, tādēļ procesa veids nevar ietekmēt lietas dalībnieku procesuālās tiesības.

Tiesības uz taisnīgu tiesu veido vairāki savstarpēji saistīti elementi jeb garantijas un principi, kas katrs atsevišķi un visi kopā ir vērsti uz to, lai nodrošinātu pilnvērtīgu tiesību aizsardzības mehānismu – taisnīgas tiesas procesu. Tostarp tiesības uz taisnīgu tiesu ietver tiesības uz mutvārdu procesu vismaz vienā tiesas instancē, kas lietu izskata pēc būtības (*sk. sal. Eiropas Cilvēktiesību Tiesas 2002.gada 5.septembra lēmuma lietā Speil pret Austriju 2.punktu*).

Analizējot tiesību uz mutvārdu procesu īstenošanu administratīvajās lietās, atzīts, ka Administratīvā procesa likums procesa dalībniekiem garantē tiesības uz lietas izskatīšanu mutvārdu procesā vismaz vienā instancē, un šo tiesību izmantošana ir atstāta procesa dalībnieka ziņā (*sk. sal. Senāta 2017.gada 24.maija sprieduma lietā Nr.SKA-246/2017 9.punktu*).

No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējas pārstāvim tika nodrošinātas tiesības uz lietas izskatīšanu mutvārdu procesā Administratīvajā rajona tiesā. Lietā neatrodas pierādījumi tam, ka pirmās instances tiesas sēdē pieteicējas pārstāvim būtu liegtas procesuālās tiesības paust savus argumentus par lietas apstākļiem vai iesniegt pierādījumus. Arī pēc tam, kad pieteicējai kļuva zināmi Administratīvās rajona tiesas secinājumi šajā lietā, kas ir ietverti sprieduma pamatojumā, pieteicēja kopā ar apelācijas sūdzību nav iesniegusi tādus pierādījumus, kuru pārbaudei būtu nepieciešams rīkot tiesas sēdi.

Tā kā lietā esošie pierādījumi ir pilnībā pietiekami, ir noraidāmi arī pieteicējas lūgumi par papildus pierādījumu iegūšanu lietā, tostarp par kriminālprocesa ietvaros iegūto pierādījumu izprasīšanu un par ekspertīzes noteikšanu lietā.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka nav objektīvas nepieciešamības, lai noteiktu šīs lietas izskatīšanu mutvārdu procesā, jo no lietā esošajiem dokumentiem ir iespējams gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, kā arī procesa dalībnieki ir īstenojuši savas procesuālās tiesības sniegt savus paskaidrojumus par lietas apstākļiem un iesniegt pierādījumus, tāpēc šīs lietas izskatīšana mutvārdu procesā nav lietderīga un pieteicējas lūgums ir noraidāms.

[9] Pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[10] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 4.februāra spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, apgabaltiesa pievienojas Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 4.februāra sprieduma motivācijai.

[11] Atbildot uz apelācijas sūdzībā ietvertajiem iebildumiem par pirmās instances tiesas spriedumu, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[12] Apgabaltiesa vērš pieteicējas uzmanību uz to, ka pieteikuma priekšmets šajā lietā ir Lēmuma atcelšana. No Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 4.februāra sprieduma satura izriet, ka pirmās instances tiesa ir ievērojusi pieteikumā norādītā prasījuma robežas un ir pamatoti izspriedusi lietu atbilstoši prasījumam, par kādu ierosināta administratīvā lieta. Līdz ar to apgabaltiesa atzīst par nepamatotu apelācijas sūdzībā ietverto iebildumu, ka pirmās instances tiesa nepamatoti sašaurinājusi lietā izšķiramo jautājumu.

[13] Noteikumu Nr.662 49.11.apakšpunkts noteic, ka VID var anulēt komersantam speciālo atļauju (licenci) vai speciālajā atļaujā (licencē) norādīto darbības vietas ierakstu, ja netiek ievērota akcīzes preču aprites kārtība.

Minētās tiesību normas mērķis ir noteiktās akcīzes preču aprites kārtības aizsardzība.

Atbilstoši tiesu prakses atziņām, izpētot Noteikumu Nr.662 „Akcīzes preču aprites kārtība" normu savstarpējo sistēmu, secināms, ka ar jēdzienu „akcīzes preču aprites kārtība" likumdevējs ir domājis noteikumus par darbībām ar akcīzes precēm, kas var izpausties kā šo preču sagatavošana pārstrādei, pārstrāde, ražošana, iepildīšana iepakojumā (fasēšana), marķēšana, uzglabāšana, iekraušana, izkraušana, pārvietošana, pārvadāšana, ievešana, izvešana, izplatīšana, iegāde, realizācija, iznīcināšana un tamlīdzīgi. Akcīzes preču aprite ir faktiska darbība ar akcīzes precēm (*sk. Senāta 2009.gada 18.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-250/2009 10.punktu*).

VID savas kompetences ietvaros ir konstatējis, ka pieteicēja neievēro Noteikumu Nr.662 $99.^2$ punkta, $99.^4$ punkta un 100.punkta nosacījumus (*lietas 19.lapa*).

Ņemot vērā minēto, secināms, ka izskatāmajā gadījumā pieteicēja ir pieļāvusi virkni pārkāpumu, turklāt šie pārkāpumi attiecas uz darbībām ar akcīzes precēm.

[14] Noteikumu Nr.662 100.punkts noteic, ka komersants divas darbdienas pirms katra tabakas izstrādājumu ražošanas, apstrādes, pārstrādes vai fasēšanas procesa uzsākšanas elektroniski, izmantojot VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmu, informē VID par darbības uzsākšanas datumu, laiku, vietu un paredzamo apjomu, Kombinētās nomenklatūras kodu un paredzamo darbības pabeigšanas datumu un laiku.

Noteikumu Nr.662 99.^{2} punkta 2. un 4.apakšpunkts noteic, ka apstiprināts noliktavas turētājs, kam ir tiesības ražot tabakas izstrādājumus, uzstāda videonovērošanas kameras, kuras darbojas nepārtraukti diennakts režīmā, nodrošinot tabakas izstrādājumu uzglabāšanas vietas pārskatāmību un noliktavas teritorijā iebraucošo un no tās izbraucošo automobiļu numuru skaidru saskatāmību.

Minēto noteikumu Nr.662 99.^{4} punkts paredz, ka apstiprināts noliktavas turētājs šo noteikumu 99.^{2} un 99.^{3} punktā minētajos gadījumos saglabā videonovērošanas kameru ierakstus, kā arī videonovērošanas kameru audita pierakstus par iepriekšējiem trim mēnešiem. Pēc VID pieprasījuma apstiprināts noliktavas turētājs nodrošina pieejamību videonovērošanas kameru ierakstiem un audita pierakstiem.

Izvērtējot tiesību normās noteiktās obligātās prasības, kas jāievēro ikvienam apstiprinātam noliktavas turētājam (likumdevējs nav paredzējis nekādas atkāpes no minētās kārtības), jāatzīst, ka pieteicēja nav ievērojusi tādu tiesību normu prasības, kas noteic akcīzes preču ražošanas un ražošanas kontroles pasākumus. Pieteicējas izdarītie pārkāpumi izskatāmajā gadījumā ir radījuši situāciju, kurā kompetentajai iestādei (VID) faktiski bija liegta iespēja izsekot faktisko rīcību ar akcīzes precēm.

Secināms, ka VID ir pamatoti piemērojis Noteikumu Nr.662 49.11.apakšpunktu.

[15] Pieteicēja uzskata, ka būtu kritiski vērtējams arguments, ka 2018.gada 24.maijā, veicot kratīšanu pieteicējas akcīzes preču noliktavas telpās, pieteicējas ražošanas iekārtās tika atrastas un izņemtas saražotas un mehāniski bojātas cigaretes un šo cigarešu iepakojumu daļas, kas ir tādas pašas, kā tika izņemtas kriminālprocesā 2018.gada 14.maijā SIA ,,LDMC" teritorijā.

Apgabaltiesa vērš pieteicējas uzmanību uz to, ka minētais fakts apstiprinās ar lietā esošiem pierādījumiem (tostarp ar lietā esošo klasificēto informāciju, kuru apgabaltiesai nav pamata apšaubīt).

Savukārt pieteicēja nav iesniegusi nevienu pierādījumu (pat netiešu pierādījumu), kas varētu radīt pamatotas šaubas par kratīšanas laikā konstatēto. Apgabaltiesa atgādina, ka pieteicējai kā administratīvā procesa dalībniecei ir pienākums atbilstoši savām iespējām piedalīties pierādījumu savākšanā (*Administratīvā procesa likuma 150.punkts*).

Pieteicēja argumentē, ka rodas jautājums, kādēļ 2018.gada 16.maijā, veicot pārbaudi pieteicējas teritorijā, neatrada tabakas izstrādājumus, bet tos atrada 2018.gada 24.maijā.

No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē, ka 2018.gada 16. un 24.maija pārbaudes veiktas atšķirīgos apstākļos, t.i., ar atšķirīgu pārbaudes apjomu, kā arī ar atšķirīgiem juridiskajiem nosacījumiem pierādījumu iegūšanai. 2018.gada 16.maijā pieteicējas valdījumā esošajā teritorijā tika veikta pārbaude saskaņā ar likuma "Par Valsts ieņēmumu dienestu" 16.^{3} panta 2.punktu. Pārbaudē pieteicējas teritorijā tika konstatēti un izņemti nesaduguši folijas gabali ar cigarešu uzrakstiem ,,Austin" (*lietas 50.lapa*). Savukārt 2018.gada 24.maijā tika veikta kratīšana, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 179.panta pirmo daļu. Kratīšanā tika atrastas un izņemtas mehāniski bojātas cigaretes (*lietas 62.lapa*).

Tādējādi atbilstoši lietā esošajiem pierādījumiem tika veiktas divas dažādas pārbaudes, taču abās pārbaudēs ir iegūti pierādījumi, kas nepārprotami norāda uz pārkāpumiem darbībās ar akcīzes precēm.

Ņemot vērā minēto, nav juridiskas nozīmes tam, kurā datumā un kādi pierādījumi tika iegūti, jo abas pārbaudes veiktas saskaņā ar tiesību normās noteikto kārtību.

[16] Pieteicēja argumentē, ka kopš 2018.gada 16.maija telpās tika nodrošināta videonovērošana un ka minētais apliecina to, ka tās rīcība nav bijusi prettiesiska.

Izvirzot minēto argumentu, būtu loģiski sagaidāms, ka pieteicēja vienlaicīgi arī iesniegtu videonovērošanas ierakstus, ja tie patiešām varētu radīt pamatotas šaubas par iestādes secinājumiem. Kā jau iepriekš tika norādīts, pieteicēja nav iesniegusi lietā tādus pierādījumus, kas atspēkotu iestādes konstatēto.

[17] Pieteicēja ir norādījusi, ka vienīgais pierādījums par Noteikumu Nr.662 100. un 103.punkta pārkāpumiem ir 2018.gada 6.jūnija vēstule Nr.20/2/2-19092, kuras saturs pieteicējai nav zināms.

Saskaņā ar tiesu praksē nostiprinātajām atziņām Administratīvā procesa likuma 145.panta ceturtā daļa pieļauj ierobežot procesa dalībnieka tiesības iepazīties ar atsevišķiem lietas materiāliem, ja tam ir pamatots un likumā norādīts iemesls. Šāda nepieciešamība aizsargāt citas personas tiesības un tiesiskās intereses rada izņēmumu no Administratīvā procesa likuma 247.panta trešajā daļā noteiktā vispārīgā principa, kas paredz tiesas sprieduma pamatošanu vienīgi ar tādiem apstākļiem, par kuriem dalībniekiem bijusi iespēja izteikties (*sal. sk. Senāta 2019.gada 2.maija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-289/2019 6.punktu*). Tādu pamattiesību kā tiesības uz aizstāvību ievērošana nav absolūta priekšrocība, bet var ietvert ierobežojumus ar nosacījumu, ka tie faktiski atbilst vispārējām interesēm, uz ko ir vērsts konkrētais pasākums, un ka attiecībā uz izvirzīto mērķi tie nav uzskatāmi par pārmērīgu un nepieņemamu iejaukšanos, kas aizskar tādējādi garantēto tiesību pašu būtību (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2014.gada 3.jūlija sprieduma apvienotajās lietās Nr.C?129/13 un Nr.C?130/13 42.punktu*). Šādi valsts tiesiskajā regulējumā paredzēti ierobežojumi var tostarp būt domāti, lai aizsargātu konfidencialitātes vai dienesta noslēpuma prasības, jo tās var tikt aizskartas ar piekļuvi noteiktai informācijai vai noteiktiem dokumentiem (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 9.novembra sprieduma lietā Nr.C-298/16 36.punktu*).

Izskatāmajā gadījumā pieteicējai ir liegtas tiesības iepazīties ar lietā esošo 2018.gada 6.jūnija vēstuli Nr.20/2/2-19092, jo tajā ietvertā informācija ir uzskatāma par izmeklēšanas noslēpumu, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 375.panta pirmo daļu. Tādējādi kriminālprocesa interesēs pieteicējai nav tiesību iepazīties ar minētās vēstules saturu.

Izvērtējot pieteicējas paustos iebildumus par minētā pierādījuma pieļaujamību, attiecināmību uz izskatāmo lietu un

ticamību, apgabaltiesa atzīst, ka 2018.gada 6.jūnija vēstule Nr.20/2/2-19092 ir attiecināma uz izskatāmo lietu, jo tai ir juridiska nozīme šajā lietā tādēļ, ka, pieņemot Lēmumu, VID cita starp ir ņēmis vērā arī vēstulē norādīto. Minētais pierādījums ir pieļaujams, jo tas ir likumā noteikts pierādīšanas līdzeklis. Kā jau iepriekš tika norādīts, apgabaltiesas rīcībā nav iesniegtas tādas ziņas vai pierādījumi, kas varētu radīt dibinātas šaubas par vēstulē norādīto ziņu ticamību. Vienlaikus apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējas viedoklim, ka 2018.gada 6.jūnija vēstule Nr.20/2/2-19092 būtu vienīgais pierādījums, kas liecina par pieteicējas pieļautajiem pārkāpumiem darbībās ar akcīzes precēm (tostarp Noteikumu Nr.662 100. un 103.punkta pārkāpumiem).

[18] Pieteicēja lūdza noteikt ekspertīzi, lai noskaidrotu, vai cigaretes, kas tika izņemtas pieteicējas teritorijā, atbilst tām cigaretēm, kas tika izņemtas SIA ,,LDMC" teritorijā.

Apgabaltiesa nesaskatīja nepieciešamību noteikt lietā pieteicējas norādīto ekspertīzi, jo šajā lietā nav izšķirošas nozīmes tam, vai pieteicējas teritorijā un SIA ,,LDMC" teritorijā tika izņemtas pilnīgi identiskas cigaretes.

Šajā lietā būtisks ir fakts, ka pieteicēja ir izdarījusi virkni pārkāpumu, kas ir uzskatāmi par pārkāpumiem darbībās ar akcīzes precēm. Šāds fakts lietā ir pierādīts, turklāt lietā esošie pierādījumi apgabaltiesas ieskatā ir pietiekami, tādēļ pieteicējas lūgums ir noraidāms.

Saskaņā ar tiesu prakses atziņām tiesa, izskatot lietu pēc būtības, pati izlemj to, kādi pierādījumi ir nepieciešami vispusīgai lietas faktisko apstākļu noskaidrošanai. Procesa dalībnieka lūgums iegūt kādu konkrētu pierādījumu ir vērā ņemams un apsverams, taču tiesai nav pienākuma šo pierādījumu noteikti iegūt, ja tiesa nesaskata šā pierādījuma nepieciešamību pilnvērtīgai lietas apstākļu noskaidrošanai (*sk. Senāta 2019.gada 22.augusta rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-1455/2019 3.punktu*).

Kā jau iepriekš tika norādīts, izskatāmajā lietā nav iesniegti pierādījumi (vismaz netieši pierādījumi), kas ļautu šaubīties par iestādes secinājumu, ka cigaretes, kas tika izņemtas pieteicējas teritorijā, ir tādas pašas kā cigaretes, kas tika izņemtas SIA ,,LDMC" teritorijā. Minētais nozīmē to, ka iestādes amatpersonas, veicot pārbaudi savas kompetences ietvaros, ir objektīvi konstatējušas, ka pieteicējas teritorijā un SIA ,,LDMC" teritorijā izņemtās cigaretes ir vienādas.

Tāpat jāņem vērā, ka minētais apstāklis nav vienīgais, kas bija par pamatu speciālās atļaujas (licences) anulēšanai. Līdz ar to nav objektīva iemesla uzskatīt, ka ekspertīzes rezultāti varētu ietekmēt šīs lietas iznākumu.

[19] Pieteicēja uzskata, ka šajā lietā konstatētajos apstākļos licences anulēšana nebija vienīgais iespējamais risinājums un ka iestāde un pirmās instances tiesa nepamatoti nevērtēja licences anulēšanas nepieciešamību.

Minētajiem iebildumiem apgabaltiesa nevar piekrist.

Gan Noteikumu Nr.662 43.3.apakšpunkts, gan arī 49.11.apakšpunkts paredz iestādes rīcības brīvību izlemt, vai administratīvo aktu izdot vai neizdot, savukārt izdošanas gadījumā izlemt, vai konkrētajā gadījumā lietderīgāk ir anulēt izsniegto speciālo atļauju (49.11.apakšpunkts) vai apturēt speciālās atļaujas (licences) darbību (43.3.apakšpunkts).

Attiecīgi, ja iestāde rīcības brīvības ietvaros, veicot lietderības apsvērumus, ir nonākusi pie secinājuma, ka konkrētajā gadījumā vispareizākais lēmums būtu izdot administratīvo aktu, anulējot izsniegto speciālo atļauju (licenci), tad nav pamata prasīt, lai iestāde vēl papildus izvērtētu kāda cita alternatīva atbildības līdzekļa piemērošanas iespējamību. Tas vien, ka vispārīgi ir iespējams piemērot arī personas tiesības mazāk ierobežojošu atbildības līdzekli, bet iestāde Lēmuma pamatojumā uz to atsevišķi nav norādījusi, nenozīmē to, ka Lēmuma pamatojumā nebūtu sniegts pienācīgs pieteicējai piemērotā atbildības līdzekļa pamatojums. Izdarot lietderības apsvērumus un nonākot pie secinājuma, ka atbilstošākais risinājums lietā konstatētajos apstākļos ir speciālās atļaujas (licences) anulēšana, iestāde jau faktiski atzīst to, ka citi iespējamie atbildības līdzekļi šajā lietā nav piemērojami. Apgabaltiesa uzskata, ka iestāde Lēmuma pamatojumā ir pienācīgi paudusi savus apsvērumus par to, kādēļ šajā lietā konstatētajos apstākļos licences anulēšana ir piemērots risinājums. Līdz ar to iestādei nebija pienākuma vēl papildus analizēt arī citus iespējamos risinājumus, kuri izskatāmajā lietā konstatētajos apstākļos nav piemērojami.

Ņemot vērā minēto, nav pamatots pieteicējas viedoklis, ka iestādei un pirmās instances tiesai būtu bijis īpaši jāpamato, kādēļ netika piemērots Noteikumu Nr.662 43.3.apakšpunkts.

[20] Atsaucoties uz publikāciju interneta vietnē, pieteicēja norāda, ka VID, pieņemot Lēmumu, nav ievērojis vienlīdzības principu.

Apgabaltiesa vērš pieteicējas uzmanību uz to, ka atsaukšanās uz tiesiskās vienlīdzības principu ir objektīvi pamatota, ja ir konstatējami identiski vai pilnīgi salīdzināmi apstākļi, turklāt izvēlētais risinājums ir tiesiski pamatots. Savukārt gadījumos, kad iestāde, iespējams, rīkojusies prettiesiski, persona nevar prasīt šādas rīcības turpināšanu, kā pamatojumu tam norādot tiesiskās vienlīdzības principu.

Tiesiskās vienlīdzības princips nerada tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi, ja salīdzināmā situācija ir prettiesiska. Ja viena persona ieguvusi kādu prettiesisku labumu, tad otra nevar no vienlīdzības principa atvasināt sev tiesības arī iegūt šādu prettiesisku labumu, jo tiesību sistēma ir vērsta uz to, lai ierobežotu, nevis izvērstu prettiesiskas situācijas – arī ja atsevišķos gadījumos persona, kas atrodas salīdzināmā situācijā, balstoties uz tiesiskās paļāvības principu, iegūto prettiesisko labumu var paturēt (*sk. J.Briede, E.Levits, 6.panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 129.lpp.*) (*sk. arī Senāta 2018.gada 26.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-80/2018 8.punktu*).

Kā jau iepriekš tika norādīts, būtisks ir fakts, ka pieteicēja ir izdarījusi virkni pārkāpumu, kas ir uzskatāmi par

pārkāpumiem darbībās ar akcīzes precēm. Minētais ir pietiekams pamats Lēmumā norādīto tiesisko seku piemērošanai.

[21] Pieteicēja norāda, ka līdz 2018.gada 8.maijam videonovērošana tika nodrošināta, videoieraksta pārtraukums bijis īss, proti, no 2018.gada 9.maija plkst.20.14 līdz 2018.gada 16.maija plkst.00.18. Turklāt pieteicēja uzskata, ka videoieraksta pārtraukšanas iemesls bija ārkārtas situācija, no pieteicējas rīcības neatkarīgs notikums, kas nebija saistīts ar pieteicējas bezdarbību.

Apgabaltiesa atzīst, ka šos pieteicējas iebildumus jau ir pareizi izvērtējusi Administratīvā rajona tiesa, kuras sniegtajam pamatojumam apgabaltiesa ir pievienojusies un to vēlreiz neatkārto.

Papildus minētajam apgabaltiesa secina, ka pieteicējas izvirzītie apsvērumi norāda uz to, ka pieteicējai nav nepieciešamās izpratnes par normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, kas imperatīvi attiecas uz ikvienu personu, kura vēlas darboties ar akcīzes precēm attiecīgā komercdarbības jomā. Turklāt šajā gadījumā nav runa par neskaidrām prasībām, jo tiesību normu teksts ir viennozīmīgi saprotams, proti, nav nepieciešama tiesību normu padziļināta analīze un interpretācija.

Noteikumu Nr.662 99.^{2} 2. un 4.apakšpunkts tiešā tekstā noteic, ka apstiprināts noliktavas turētājs, kam ir tiesības ražot tabakas izstrādājumus, uzstāda videonovērošanas kameras, kuras darbojas nepārtraukti diennakts režīmā, nodrošinot tabakas izstrādājumu uzglabāšanas vietas pārskatāmību un noliktavas teritorijā iebraucošo un no tās izbraucošo automobiļu numuru skaidru saskatāmību.

No minētā nav izdarāms pieteicējas piedāvātais secinājums, ka, iestājoties kādiem paredzamiem apstākļiem (piemēram, elektrības padeves pārtraukumam), uz dažām dienām būtu pieļaujamas atkāpes no tiesību normās noteikto obligāto prasību izpildes, kad apstiprināts noliktavas turētājs drīkstētu šīs prasības vispār nepildīt. Tieši pretēji, normatīvais regulējums imperatīvi noteic apstiprināta noliktavas turētāja pienākumu *nodrošināt* videonovērošanas kameru nepārtrauktu darbošanos diennakts režīmā.

Tādējādi pieteicējai bija pienākums nodrošināt videonovērošanas kameru nepārtrauktu darbošanos diennakts režīmā, taču pieteicēja šo prasību neizpildīja. Minētais fakts lietā ir pierādīts.

Konstatējot šādu faktu, nav juridiskas nozīmes pieteicējas argumentam, ka tā veica pasākumus, lai atjaunotu videonovērošanas kameru darbošanos. Minētā pieteicējas rīcība neatceļ normatīvajos aktos noteiktās prasības, kas tika pārkāptas.

Pirmās instances tiesa šajā lietā ir pamatoti atsaukusies uz Ministru kabineta noteikumu 2014.gada 21.janvāra Ministru kabineta noteikumu Nr.50 ,,Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi" 61.punktu un ir pareizi norādījusi, ka elektroapgādes pārtraukumam nevajadzētu radīt situāciju, kad netiek nodrošināta videonovērošanas kameru nepārtraukta darbošanās diennakts režīmā, jo tas nav uzskatāms par ārkārtas gadījumu, ko nebūtu iespējams iepriekš paredzēt, turklāt pret to ir iespējams nodrošināties ar piemērotiem tehniskiem līdzekļiem.

Izskatāmajā gadījumā videonovērošanas kameras nedarbojās sešas dienas, kas apgabaltiesas ieskatā nav vērtējams kā *īslaicīgs* pārtraukums. Arī datora bojājumi un to novēršanai patērētais laiks nevar tikt atzīts par tādu, kas nebūtu bijis atkarīgs no pieteicējas rīcības, iepriekš nodrošinoties pret iespējamiem riskiem.

Atbilstoši judikatūrai jēdzienos ,,neparedzēti apstākļi" un ,,*force majeure*" ietilpst vieni un tie paši elementi, un tiem ir vienas un tās pašas juridiskās sekas. Šie jēdzieni ietver objektīvu elementu, kas ir saistīts ar neparastiem un no iesniedzēja gribas neatkarīgiem apstākļiem, un subjektīvu elementu, kurš ir saistīts ar tā pienākumu nodrošināties pret neparasta notikuma sekām, bez pārmērīgām pūlēm veicot atbilstošus pasākumus (*sal. sk., piemēram, Eiropas Savienības Tiesas 2019.gada 19.jūnijā sprieduma lietā Nr.C-660/17 37.punktu*).

Pienākumu nodrošināt videonovērošanas nepārtrauktību un ierakstu saglabāšanu par iepriekšējiem trim mēnešiem imperatīvi noteic Noteikumu Nr.662 99.^{4} punkts, neparedzot nekādus izņēmumus no noteiktās kārtības. Attiecīgi, ņemot vērā pieteicējai ar normatīvo aktu uzlikto pienākumu, nav pamata atzīt, ka konkrētajā gadījumā būtu konstatējami tādi no pieteicējas rīcības neatkarīgi apstākļi, kas attaisnotu videoieraksta nepārtrauktības un ierakstu saglabāšanas par iepriekšējiem trim mēnešiem nenodrošināšanu.

Izskatāmajā gadījumā pieteicēja nav ievērojusi virkni būtisku tiesību normu prasību, kas noteic akcīzes preču ražošanas un ražošanas kontroles pasākumus. Turklāt pieteicējas izdarītie pārkāpumi radīja situāciju, kad VID bija liegta iespēja izsekot faktisko rīcību ar akcīzes precēm, taču šāda situācija nav pieļaujama, t.i., normatīvais regulējums ir vērsts uz to, lai šādas situācijas vispār nepieļautu.

[22] Noteikumu Nr.662 99.^{2} punkta 4.apakšpunkts noteic, ka apstiprināts noliktavas turētājs, kam ir tiesības ražot tabakas izstrādājumus, uzstāda videonovērošanas kameras, kuras darbojas nepārtraukti diennakts režīmā, nodrošinot noliktavas teritorijā iebraucošo un no tās izbraucošo automobiļu numuru skaidru saskatāmību.

Minētais pienākums ir skaidri definēts, tas izriet tieši no tiesību normas un tas ir obligāti izpildāms (tostarp neatkarīgi no tā, vai kompetentā iestāde veic pārbaudi).

Ņemot vērā minēto, tas apstāklis, ka iestāde iepriekš netika pievērsusi pienācīgu uzmanību vārtu esībai pieteicējas teritorijā, nekādā veidā neatceļ un neizmaina tiesību normā skaidri definēto prasību. Līdz ar to pieteicējai nebija pamata uzskatīt, ka tā drīkstētu neizpildīt no normatīvajiem aktiem tieši izrietošas un obligātas prasības.

Tā kā apstiprinātam noliktavas turētājam *jānodrošina* teritorijā iebraucošo un no teritorijas izbraucošo automobiļu numura zīmju skaidru saskatāmību, ir loģiski saprotams, ka videonovērošana jānodrošina pie katras vietas, kura var tikt izmantota iebraukšanai teritorijā vai izbraukšanai no tās.

Arī šī prasība tiesību normā ir noteikta kā obligāta tieši tādēļ, lai kompetentai iestādei jebkurā brīdī tiktu nodrošināta pienācīga iespēja izsekot faktisko rīcību ar akcīzes precēm, taču izskatāmajā gadījumā pieteicēja ir rīkojusies tieši pretēji.

Aplūkojot lietā esošos fotoattēlus, apgabaltiesa nepiešķir ticamību pieteicējas apgalvojumiem, ka tā nespēja konstatēt (iedomāties un saprast) to, ka strīdus vārtus var izmantot, lai iebrauktu teritorijā vai izbrauktu no tās. Novērtējot lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas apgalvojumi rada pamatotas šaubas par pieteicējas labticīgu un godprātīgu rīcību. No lietā esošajiem fotoattēliem ir acīmredzams, ka vārti var tikt izmantoti kā teritorijā iebraukšanas un no teritorijas izbraukšanas vieta.

Savukārt, ja videonovērošanas kameras atsevišķās iebraukšanas un izbraukšanas vietās varētu arī neuzstādīt (kā to uzskata pieteicēja), tad iepriekš minētajai tiesību normai zūd jēga, tai nebūtu nekādas praktiskas nozīmes, tādēļ pieteicējas paustais viedoklis ir nepamatots.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Noraidīt SIA ”Private Tobacco Latvia” pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2018.gada 23.jūlija lēmuma Nr.30.1-22.11/3278 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente R.Paegle

Tiesnese I.Kaļiņina

Tiesnese M.Osmane